

CECILIA BYSTEDT:

Vilka är 60-talisterna?

Cecilia Bystedt har läst boken "Hårda bud. Handbok för 60-talister". Självt är hon född 1968 och kan med oförvillade ögon se på det samhälle 60-talisterna skapade åt sina barn. Hon gisslar inte minst skolpolitiken.

Var det klokt att i expressfart driva välfärden till dess yttersta spets, där medborgarna förvandlas till viljelösa kollin i händerna på välvilliga politiker, frågar hon.

Cecilia Bystedt studerar samhällsvetenskap och är f d ordförande i Moderat Skolungdom.

"På 60-talet började fyrtialisterna producera barn på allvar och de var naturligtvis lika duktiga på det som på allting annat. Vi blev många... Så det är konstigt att ingen tycktes lägga märke till oss. När man väl upptäckte oss insåg man att alla dessa nya barnfamiljer måste bo någonstans... Snabbt byggde man upp betongläger runt våra städer. De placerades gärna på leråkrar och kalhyggen och fick namn som 'Rosengården' och 'Skogsglantan' för att öka trivselen."

Så inleds en bok som handlar om 1960-talet och i synnerhet om frukterna av 1960-talet, "60-talisterna". Dessa få rader slår direkt an tonen i Carmilla Flyods och Marita Lindqvists bok "Hårda bud, Handbok för 60-talister".

Carmilla Flyod och Marita Lindqvist är naturligtvis själva födda på 1960-talet.

Deras bok visar dels en svidande ironisk bild av fyrtialisternas ystra tillvaro i ungdomen, dels en tragikomisk presentation av 1980-talets ungdomar.

Sentimentala radikaler

Varför finns det ett skimmer över 1960-talet? Varför diskuteras 1960-talets betydelse i tidskrifter, tv- och radioprogram?

Före detta rebeller i fyrtiofemårsåldern med Anders Carlberg i spetsen bänkar sig i tv-studion och ser tillbaka på 1968.

Vad var det som *egentligen* var så revolutionerande med 1960-talet? Paret Flyod/Lindqvist gör processen kort; se det första kapitlet: "1968 var ett omstörtande år. Det var då jag började på dagis."

Kan det vara så att 1960-talet har ett skimmer över sig på grund av att sentimentala radikaler håller minnena vid liv och att även de som stod på andra sidan

av barrikaderna är lika sentimentala över sin ungdomstid?

Kommer 1960-talet så småningom att bli vad rösträttsstriden och Ådalen är för socialdemokratins idéer. Det är så länge sedan att få kan ifrågasätta det man säger om det?

1968 är inte för alla vad det är för somliga. För mig betyder 68 inte mer än att det inleder mitt personnummer.

Men naturligtvis har omvälvningarna på 1960-talet och den stora generationen av fyrtiootalister spelat en mycket stor roll för den svenska samhällsutvecklingen.

Mamma och pappa är naturligtvis ute i förvärvslivet i jämlikhetens namn.

I takt med att Sverige under 1960-talet utvecklades till en välfärdsstat utvecklades också de politiska idéerna. Inget skulle vara som förut. *Naturligtvis* skulle 1960-talets barn skyddas från det onda som deras föräldrar hade genomlidit. Barnen skulle uppfostras enligt de senaste pedagogiska rönen, helst på dagis tillsammans med andra barn. Men tyvärr räknade samhällsplanerarna fel.

Dagisplatserna räckte inte till och ett stort antal barn fick i stället uppfostra sig själva i hemmet, dit de hade tillträde med en nyckel som hängde i ett band runt halsen. Mamma och pappa var naturligtvis ute i förvärvslivet, i jämlikhetens namn.

60-talistens skola

Carmilla Floyd och Marita Lindqvist gör en beskrivning över 60-talistens skoltid som är lika rolig och träffande som den

faktiskt är tragisk. I skolan var "jämlikhet" och "kreativitet" nyckelorden. Passivt kunskapsinhämtande och den auktoritära läraren var hopplöst passé. Hela tiden kom nya pedagogiska undervisningsformer som med liv och lust provades på eleverna. Multiplikationstabellen var det ena året en *oerhört viktig del* i matematikundervisningen (mängdlära hette det då), let andra året opedagogisk.

Skolan skulle inte förmedla några sanningar utan på sin höjd vägleda eleverna i sitt sökande efter kunskaper och sanningar. Lärarna skulle vara mjuka och pedagogiska. (Ifall de nu var närvarande, de flesta var på ständiga kurser om nya undervisningsmetoder.) Katedern och betygen var fullständigt bannlysta och gav avsevärt många fler psykologer än elever mardrömmar.

Elever, klasser och hela skolor utsattes för ständiga försöksprojekt. SIA-reformer och temaundervisning stod högt på pedagogernas önskelista. Tyvärr räckte inte pengarna till alla storstilade pedagogiska projekt. Räckte pengarna till, skolkade i stället eleverna.

Men ett uppehållsrum inrättade varje högstadieskola med självaktning. Där diskuterade eleverna p-piller och provade hasch när tillsynsläraren var utom synhåll.

Ordlista för "icke 60-talister"

Inom skolområdet uppstod en speciell vokabulär.

Vikarie	Vem som helst som finns till hands
Temadag	Dagen då skolan är konstigare än vanligt

PRYO/YO	Praktisk yrkeslivsorientering (elever får vara i vägen på en arbetsplats i cirka två veckor)
SIA-skolan	Skolans inre arbete (aldrig genomförd 24-timmar-dygnet-skola)
FVA – Fritt valt arbete	Två bortkastade timmar i veckan som ägnas åt tex modern matlagning eller renskötsel
Grupp-arbete	En gör allt medan de andra sover

Vilsna 60-talister

När det sedan är dags för 60-talisterna att ta språnget in i ekorrhjulet finns det inga jobb. När 60-talisterna förmanas av sina f d radikala (numera villa-båt-sommarställe-Volvo 244-utrustade) föräldrar att bli självständiga och flytta hemifrån finns det inga bostäder. När 60-talisterna skall följa sina föräldrar i den sexuella frigörelsens fotspår får vi i stället lära oss att stava till HIV-positiv och AIDS.

Vem kan tro annat än att 1980-talets ungdomar känner sig något vilsna? Det är inte en slump att pensionärer skräms livet ur – och de medelålders står alldeles oförstående inför 1980-talets ungdomar och deras dragning till olika mer eller mindre egendomliga subkulturer.

Subkulturer

Floyd/Lindqvists beskrivning av olika subkulturer är som ett försvarstal över de stackars 60-talisterna som inte finner sin väg i samhället och än mindre sig själva.

"Skinheads" (företädesvis pojkar i övre tonåren med för små vita jeans, obefintligt hår, är förvirrade patrioter och har sparkvänliga 20-hålskängor).

"Hårdrockare" (Långhåriga tonåringar i nitbeklädda jeansbyxor och jeansjackor som sett bättre dagar).

"Punkare" (Tonåringar som ser ut HUR SOM HELST bara de väcker uppmärksamhet. Helst är håret rött, svart, blått och lila samtidigt och står åt alla håll. Läderjackan är utrustad med säkerhetsnålar och skagord skrivna med tandkräm?! De spelar i källarbandet "Bacongrottorna" och äger Bondagebyxor från London).

Vi har genomlidit pedagogiska försöksprojekt med bistra resultat.

Ungdomsrevolt

På 1960-talet gjorde den då uppväxande generationen revolt genom politiska idéer och genom att utnyttja samhällsutvecklingen till sin fördel.

Men vad skall 1980-talets ungdomsgeneration göra revolt över? Vad skall vi ändra på?

För ve den som vågar ifrågasätta välfärdsstaten, jämlikhets- och trygghetsivrandet!

Ve den som ifrågasätter det samhälle som fyrtio-talisterna har byggt upp de två senaste decennierna!

Ungdomsgenerationens revoltmedel nu under 1980-talet består i att ockupera ett hus om de inte kan köpa en lägenhet svart och slåss mot diverse myndigheter för att få ut studielån, bostadsbidrag och arbetslöshetsunderstöd.

Ett annat säkert tecken på revoltförsök är att vara medlem i Greenpeace. Maken till massmedial, proffsig och oförutsägbart aktionsgrupp får man leta efter.

Det är annat än de förlästa kårhusockupanterna som löpte amok i Stockholm för 20 år sedan.

Vad har 60-talisterna för idéer om samhället? Om politiken? Bakom oss har vi en uppväxttid där vi har genomlidit pedagogiska försöksprojekt i skolan, med bistra resultat i både våra historiekunskaper, matematikkunskaper och läs- och skrivkunskaper. (Man räknar med att cirka 10 000 femtonåringar varje år lämnar skolan utan tillräckliga läs- och skrivkunskaper.)

De idéer som har fått genomslagskraft bland 60-talisterna kan knappast kallas politiska.

Inget intresse för politik

Vad är det för politiska idéer som skulle kunna få genomslagskraft bland ungdomar i Sverige? Här är ju allting redan gjort!

Vi lever väl i den perfekta välfärdsstaten?

De idéer som har fått genomslagskraft bland 60-talisterna har gemensamt att de i första hand knappast kan kallas för politiska. Jag tror att Moderaternas framgångar tidigare under 1980-talet var uttryck för ungdomars trötthet på kollektiva lösningar (daghem, sammanhållen skola, ungdomsbostäder) och den gråa mentaliteten i Sverige. Individuell utveckling och entreprenörskap var honnörsorden.

1988 är det ett slags allmänt "världs-

samvete" som genomsyrar 60-talisterna. Miljöpartiet får 10,5 % i Ungdoms-SIFO. (Mars 1987) Jag tror inte det är miljöpartiets politiska krav som attraherar flertalet ungdomar, utan de står för helt andra värden än vad andra partier gör.

När riksdagspartierna ägnar sig åt krassa ekonomiska och välfärdspolitiska frågor, ägnar Miljöpartiet sig åt att prata om livskvalitet och ansvaret inför kommande generationer. De är okonventionella, framåt och annorlunda. Deras förtjänst i ungdomarnas ögon är att de bryter mot svensk partipolitik i övrigt.

Politik betraktas som ointressant. Inte för att politiken skulle vara sämre eller tråkigare nu än förr, utan för att det helt enkelt inte är lönt för ungdomar att engagera sig för politiska ideal på samma sätt som för 20 år sedan, då Sverige ännu inte var fullt utvecklat som välfärdsstat. Då det ännu fanns ideal att förverkliga.

Att vara 60-talist och ungdomsväljare är att befinna sig vid ett vägskäl. Bakom oss har vi en ännu tongivande 40-talistgeneration som ordentligt och effektivt förändrat könsrollerna, uppfostran, utbildningen och moralen. De har gjort Sverige till det fulländade materiella välfärdscenat.

Med risk för att ge intryck av att vara en bortskämd kverulant som knappast är torr bakom öronen, undrar jag om det var riktigt klokt att i expressfart driva välfärden till dess yttersta spets, där medborgarna förvandlas till viljelösa kollin i händerna på välvilliga politiker.

Sverige lever över sina tillgångar. Vi konsumerar naturen som om vi var den sista levande generationen på jorden. Det är nu 60-talisterna börjar inse sitt livsöde; det är vi som skall betala notan.

Två vägar

Framför oss har vi två vägar: Dels den väg socialdemokratin har banat väg för. Stordriftens, politikens och centraliseringens väg.

Dels den väg som ännu knappt är synbar för svenska folket men som börjar ta form i andra västeuropeiska länder. En väg där individualisering, avreglering och valfrihet under ansvar är vägvisare.

Men hur mycket kommer svenskarna att ta till sig utvecklingen i andra västeuropeiska länder? Med svenskarnas "veta-bäst-mentalitet" kommer vi att tro på den svenska modellen tills vi är förvandlat till Europas Karesuando.

Mer än någonsin behöver Sverige ett systemskifte.

1980-talets ungdomsgeneration — 60-talisterna — har sagt sitt. Politiserar man och styr ett samhälle för mycket, blir de politiska idéerna och idealen ointressanta, eftersom det inte är någon idé att försöka genomföra dem.

Man rev upp gamla värden och principer utan något bättre argument än att allt gammalt är fel och förlegat. Då skapade man också efterkommande generationer som ägnar sig åt subkulturer och sökande

efter en andlig mening i stället för att använda politik som ett medel för samhällsförbättring.

Men, det gäller att ha förtröstan. Alla ungdomsgenerationer har alltid betraktats med misstro av den äldre generationen. Alltid har man tyckt att ungdomen har förfallit och att det var bättre förr.

Politiserar man och styr ett samhälle för mycket blir de politiska idéerna och idealen ointressanta.

Ungdomsgenerationer har genom hela historien velat ändra på tillvaron och riva upp det gamla. Så är även vi i min generation.

Jag har svårt att tro att en ny vänstervåg kommer. Vi söker andra vägar än de politiska för att få en bättre tillvaro.

Men å andra sidan har människan ägnat sig åt politik sedan urminnes tider. Jag kan inte i min vildaste fantasi tro att människan kommer att sluta att ägna sig åt det. Hur mycket man än försöker riva upp tillvaron för den unga generationen och skapa ett genompolitiserat samhälle.